

Аналітична записка

щодо

законопроєкту №13606 в контексті можливості вчинення

реєстраційних дій щодо підсанкційних осіб

7 серпня 2025 року, КМУ ініціював реєстрацію законопроєкту “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сферах державної реєстрації з метою забезпечення публічно-правового інтересу” (№ 13606). Відповідно до пояснювальної записки, *метою проєкту є підвищення рівня доступності, прозорості та оперативності реєстраційних процесів, захисту їх від можливих зловживань.*

Водночас аналіз законопроєкту в частині можливого впливу на реалізацію санкційної політики виявив суттєві загрози для національної безпеки та невідповідність підходам, застосовним в ЄС.

Зокрема, у законопроєкті пропонується внести зміни до Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань” та Закону України “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень” та фактично дозволити державну реєстрацію на підставі судового рішення (крім мирової угоди, затвердженої ухвалою суду), незважаючи на застосовані санкції.

Наразі встановлення факту застосування санкцій відповідно до Закону України «Про санкції», які унеможливають проведення державної реєстрації прав є підставою для відмови у державній реєстрації. Таке правило спрямоване на забезпечення неухильного дотримання застосованих санкційних обмежень та унеможливлення перереєстрації та подальшого виведення заблокованих активів. Водночас законопроєктом пропонується доповнити відповідні положення винятком – “крім проведення державної реєстрації прав на підставі судового рішення (крім мирової угоди, затвердженої ухвалою суду)”. Таким чином, у випадку ухвалення законопроєкту, судові рішення будуть мати переважне значення над застосованими, відповідно до Указу Президента, санкціями. Стане можливим, наприклад, перереєструвати нерухомість чи права на юридичну особу на підставі рішення районного суду у цивільній справі.

Такі нововведення не лише створюють загрози національній безпеці та підривають ефективність санкційної політики, а й не узгоджуються з підходами ЄС, що негативно вплине на гармонізацію законодавства в межах євроінтеграційних зусиль України та її уряду.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 5 Регламенту Ради ЄС “Щодо обмежувальних заходів стосовно дій, що підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України” (№ 269/2014 від 17 березня 2014 року), розблокування активів на виконання рішення суду можливе лише на підставі рішення компетентного органу та лише за умови дотримання чітких вимог.

Крім цього, така практика не характерна і для законодавчого регулювання санкцій у інших країнах-партнерах. До прикладу, у Великій Британії також необхідно отримати спеціальний дозвіл для виконання судового рішення. Така підстава передбачена п. 5 ч. 1 додатку 5 The Russia (Sanctions) (EU Exit) Regulations 2019.

Таким чином, законодавство країн-партнерів дотримується підходу, за яким розблокування активів підсанкційної особи не може відбуватись на підставі судового рішення автоматично, для цього діє механізм надання дозволів (ліцензування).

Слід також врахувати, що пропозиції законопроекту № 13606 не узгоджуються з метою законопроекту № 12406 (про криміналізацію порушення та обходу санкцій), який наразі готується до прийняття у другому читанні, адже створюють додаткові лазівки для порушення санкційних обмежень.

Інститут законодавчих ідей, як співавтор законопроекту № 12406, продовжує наголошувати на необхідності запровадження в Україні механізму надання дозволів на вчинення дій, заборонених санкцією, що охоплюватиме зокрема й можливість виконання судових рішень. Такий механізм дозволить виконати одну з євроінтеграційних вимог, зробити санкційну політику гнучкою, мінімізує ризики порушення прав людини, зробить санкційну політику більш прозорою, а також наблизить українське законодавство до найкращих міжнародних стандартів.

Враховуючи викладене, Аналітичний центр “Інститут законодавчих ідей” рекомендує не підтримувати прийняття законопроекту № 13606 у запропонованій редакції та закликає до необхідності подальшого удосконалення санкційної політики, зокрема у частині запровадження механізму надання дозволів на вчинення дій, заборонених санкцією.